

PARAZİTLERİN ZARARLARI

A) Parazite ilgili olanlar

- Parazit türü
- Parazit sayısı
- Parazitin morfolojik veya fizyolojik özellikleri
- Parazit virulansı

B) Konağa ilgili olanlar

- Enfekte organ veya doku çeşidi
- Parazite karşı özel duyarlılık
- Karşı reaksiyonların şiddeti
- Genel durum

1. Beslenmeyi bozma

■ Parazitler konağın besinine ortak olur, iştah azalmasına yol açar, sindirimi engeller veya sindirilmiş besinlerin emilmesini güçleştirir.

- *Diphyllobothrium latum*B₁₂ vitaminini konaktan alır ve dokularında depolar. Bu vitamin, "anti-anemik vitamin" olup *D. latum* ile enfekte kişilerde pernicious anemi (eritrosit, hemoglobin ve total volüm noksanlığı, eozinofil lökosit sayısında artış) oluşturur.
- İnsanda anemi, yorgunluk, baş dönmesi, ishal, ekstremitelerde uyuşukluğa neden olabilir.

- **Taenia saginata**8-10 metredir, günde 5-10 cm uzar. Beslenme, vücut yüzeyi boyunca ozmotik absorpsiyon ile olup konak besininde azalma oluşur. Bağırsaklarda bulunan parazitler konak tarafından sindirilmemek için " anti-proteolitik" enzimler salgılar. Bu, parazitin sindirilmesini ve konağın yediği proteinlerin sindirilmesini (**sindirimi engeller**) engeller.
- İnsanda ishal, iştah kaybı, açlık hissi ve karın ağrısı, kilo kaybına neden olabilir.

- **Ostertagia**.....Abomasum mukozasında HCL ve pepsinojen salgılayan bezlere yerleşir, çıktıklarında, bezler görev yapamaz. HCL salgılanmadığı için abomasum pH 'sı 2-3'den 7'ye yükselir ve gerçek sindirimsizlik oluşur.
- Sığırlarda yeşil renkli ishal, kilo ve iştah kaybı, yiyecek tüketiminde azalma görülür.
- **Monezia expansa**.....Enfekte hayvanlarda iştah azalımı ile yemden istifade de azalma.

2. Engelleme (Tıkama)

- Büyük boydaki bazı bağırsak parazitleri safra-pankreas kanalı veya sekumda (tek) tıkanma ya da çok sayıda bir araya gelerek bağırsak (toplu) lumenindei tıkanma.

- **Askarit**.....Bağırsak, safra, pankreas kanalı

İnsanda ishal, kusma, karın ağrısı, ikterus, kilo kaybı, dışkıda parazit görülmesine neden olur.

• *Fasciola hepatica*Safra kanalı
Ruminanatlarda anemi, asites, ikterus, kilo kaybı

• *Dictyocaulus filaria*Trachea, bronşlar
Ruminanatlarda nefes darlığı, anfizem, burun
akıntısı, öksürük, iştahsızlık, kilo kaybı

• **Plasmodium falciparum (Malaria)**.....Alyuvarlar, beyin kılcal damarları, hayati organların damarları
İnsanda beyin kan damarlarında tıkanmaya ve buna bağlı ölüme neden olabilir. Şiddetli kan kaybı, kan damarında tıkanma, ateş, baş dönmesi, baş ağrısı, kemik ağrısına neden olabilir

• **Wuchereria bancrofti (Elephantiasis)** Lenf damarları- kasık, skrotum, abdominal lenf damarları
Ekstremitelerde yumuşak dokuda ödemli şişlik, ardından sertleşme ve doku kalınlaşması

3. Basınç yapma

- Bir çok cestod larvası lokalize oldukları organ veya komşu organlar üzerine yaptıkları basınç ile organların normal çalışma düzenini bozar ve sinirler üzerine baskı yapar.
 - **Kist hidatik**.....organların çalışmasını bozma, ağrı
Akciğer.....öksürük, göğüs ağrısı, nefes darlığı, iştahsızlık
Karaciğer.....karın ağrısı, hassasiyet (palpasyona duyarlılık), karında kitle, obstrüktif sarılık

- *Coenurus cerebralis*Beyin, m.s.s

Etkilenen tarafa doğru dönme hareketi, denge bozukluğu, körlük, başı tek yöne çevirme, arka bacaklarda felç ve ölüm

- *Diectophyme renale*Böbrek

Böbrekte atrofi, böbrek yalnızca kapsülden ibaretmiş gibidir, idrar yapmada güçlük, kan işeme, lumbal bölgede ağrı

4. Trauma ve perforasyon

- Kan emen ektoparazitin konağın derisini delmesi
Sivrisinek, pire, tahtakurusu, bit, kene

Kızarıklık, kaşıntı oluşturur

Uyuz türleri, çiğneme tarzındaki ağız kısımlarıyla epidermis katmanlarında bir tünel kazar ve cilt reaksiyonları ile doku hasarına neden olur.

Klinik belirtiler: kızarıklık, kaşıntı, deri lezyonları

Kene, chelicerae (cutting mandibles) ve hipostomu (feeding tube) cilde sokarak konakçıya bağlanır. Hipostome, kıvrık dişlerle kaplıdır ve bir çapa görevi görür.

■ Endoparazitlerde

- **Kancalı kurt larvaları**.....Deriyi veya mukozayı deler
- **Kancalı kurt erişkin dönemi**....ağız boşluğundaki diş/kesici levha ile bağırsak mukozasını parçalar

Erişkin parazitler konakta kansızlığa, ishale (kan ve mukus içerir), kilo kaybına, iştah kaybına neden olur.

Kancalı kurt larvaları konağın cildinde lezyonlara (spiral göç izi, kızarıklık, kaşıntı) neden olur.

■ Endoparazitlerde

- **Schistosoma yumurtaları**... Vena duvarlarını delerek idrar kesesi veya bağırsak lümenine geçer
- **Schistosoma serkerleri**.....Konağın deri veya ağız epitelini deler

Schistosoma'da klinik belirtiler; ateş, kas ağrısı, yorgunluk, öksürük, ishal (kanlı ya da kansız), kan işeme, hypogastric ağrı

- **Acanthocephala** türlerinde dikenli hortum Konak bağırsak dokusuna gömülerek perforasyon, yaralanma meydana getirir

- Bazı protozoalar-**Plasmodium falciparum/sıtma**-belirli hücrelerde yaşamak ve çoğalmak zorundadır. Son konakta alyuvar hücrelerinde yaşar, çoğalır ve hücreyi parçalar.

Klinik belirtiler: şiddetli kan kaybı, ateş, baş dönmesi, baş ağrısı, kemik ağrıları ve tıkalı kan damarları.